

stava ima namen: 1. da pokaže kupujočemu občinstvu kakšno zimsko sadje se dobi na Dolenjskem ter kje in v kakli množini je istega mogoče nakupiti; 2. da pokaže producentom, kake vrste zimskoga sadja jim je gojiti, kako je sadje obirati, spravljati in pa opremljati. Razstava bo združena s predavanji o sadjarstvu in o uporabi sadja. Vabimo vse pridelovalce sadja na Dolenjskem, ki imajo lepo zimsko sadje (jabolka) na prodaj, naj pošljejo najpozneje do 27. t. m. na naslov državne kmetijske šole na Grmu najmanj po 12 plodov od vsake vrste z navedbo imena in množine, ki je na razpolago. Najboljše je, da v vsakem kraju en vneti sadjerejec sadje od pridelovalcev nabere in pripelje ali franko odpošlje. Sadje mora biti v papir in drobno otavo dobro zavito, da se ne obtolče. Vabimo dalje vse kupce, da si razstavo ogledajo in se prepričajo, kako sadje in kje je na Dolenjskem mogoče kupiti. Vabimo končno tudi vse napredne kmetovalce in sadjarje, naj si razstavo ogledajo, da vidijo, katera vrsta sadja gre najbolj v denar in katere sadne vrste je treba najbolj gojiti. — Za odbor podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva v Novem mestu, dne 11. septembra 1923. — Predsednik: B. Skalický, kmetijski svetnik.

Vestnik zabavil in učit. ženskih ročnih del ter gospodinjstva

—**Ž Ruše.** Tukaj je umrla 21. avgusta gospodična Gizela Lasbacherjeva, hčerka nadučitelja gosp. J. Lasbacherja. Rajna je tudi bila nekaj časa na tukajšnji šoli učiteljica ženskih ročnih del ter opravljala svojo službo najvestneje. Kot narodno zavedno dekle je delovala tudi pri raznih narodnih društvih in prireditvah. Morala je tudi gledati, ko so avstrijski orožniki leta 1914. odpeljali njenega dragega očeta in ljubo sestro v graške zapore. Z obitelji Lasbacherjevo, zlasti z dličnim in med slovenskim učiteljstvom dobro znanim in uglednim tovarišem g. Jos. Lasbacherjem žaluje na stotine zvestih tovarišev in tovarišic. Blagi rajni trazen spomin, tovarišu Lasbacherju pa iskreno sožalje!

Naše narodno prosvetno delo.

MLADINSKI ODER.*

Gledališni repertori zapadnih narodov se le malo ozirajo na predstave za mladino. Manjka dobrnih iger, in pravljicna snov se po večini da tehnično le težko dobro uprizoriti. Tudi so igralci tako specializirani za podajanje karakterjev »večnega trikota«. — ki je koncem konca bistvena vsebina modernih dram, — da bi se težko znali uživati v snov mladinskih iger.

Pri nas gre boljše! Naši mladinski odrsi so začeli pridno delati. Igralci pa niso igralci po poklicu, ampak otroci sami. Žal imajo pa naše predstave tudi svojo Ahilovo peto. Le malo je med nami ljudi, ki bi trošili svoje energije zaradi stvari same in pa iz prepričanja, da je mladinski oder najboljši vzgojno sredstvo, da pomaga k samostojnosti. Po večini — in to vidimo najbolj pri Lahih — nosijo mladinske predstave značaj dobičkaželjnosti in še česa drugega. Mladinski oder goji pri nas najbolj intenzivno »Lega nazionale« s svojim »Recreatorii«.

Šole in pouka mladinskih predstav zna ceniti le malokdo. Še več: pri nas — in tudi v naših vrstah — se dobe ljudje, ki so še tako zabavani v vzgojslovje samostanskih šol srednjega veka, da vidijo v »novotariji« mladinskih odrov kvaren upliv na šolo šolskih klopi. »Disciplina gre k vragu. — In končno: kdaj naj se uče poštevanke, če žive za čas priprav samo za igro, ki se vadi?«

Da se izmotamo iz starih predsodkov, bo res treba kaj več časa.

Edino Rusija, ki je uničila vso staro zgradbo, da zida novo, je šla povsem novo pot: Tam se ustanavljajo mladinska gledališča, ki so povsem lastnina otrok. Otroci si izberejo igro, otroci si razdele vloge in otroci se sami uče. Nič parfuma, nič po strokovnjakih priznane oderske in igralske tehnike! Igra se tako kot pojmi otrok sam. V teh gledališčih je knjižnica, in izdaja se list, ki ga ureju-

* Te vrstice prinaša »Učiteljski list« v Trstu, ker so zelo prikladne za naše razmere, jih ponatiskujemo. Uredn.

jejo in ki so mu sodrudniki in kritiki — otroci.

Marsikaj je že prišlo od vzhoda na zapad. Tudi to bo prišlo, ko se izčisti.

—**Poročevalce o prireditvah na šolskih odrih za naš list** opozarjamo na sklep pokrajinske skupščine, da naj v stanovske liste poročajo o prireditvah le na kratko, in sicer zgolj v svrhu statistike: Kraj, dan prireditve; ves spored; približno število obiskovalcev in iz katerega kroga, gmotni uspeh in v kak namen se porabi; katere točke so posebno ugajale občinstvu; opusti naj se vsaka samohvala tov. in tovarišic, ki so sodelovali, pač pa naj se spodaj pri poročilu navedejo oni tovariši in tovarišice, ki so se posebno odlikovali pri prireditvi, zgolj v osebno informacijo, kar pa ne pride v list; poskrbeti hočemo, da bodo oni otroci, ki so posebno dobro nastopili, pohvaljeni v mladinskih listih, enako tudi, da pridejo poročila o prireditvah tudi one liste, ki jih čita ljudstvo. — Prosimo, držite se teh sklepov, ker sicer bodo zopet zamude s poročili in hranimo z dragim papirjem in tiskom!

—**»Sosedov god«.** Tako se imenuje nova šaljiva mladinska igra s petjem in godbo v treh dejanjih, ki je spisana na podlagi resničnega dogodka v gorenski vasi. Igra je jako živahna, zabavna in poučna. V njej nastopa 12 igralcev, in sicer 5 odraslih oseb in 7 otrok. Vsa tri dejanja se vrše v sobah oziroma prvo v veži. Igra je posebno pripravna za manjše podeželske šolske odre. Natisnjena še ni. Dobi se v prepisu z napevi vred proti primerni odškodnini pri Franu Rojec, Ljubljana, Streliška ul. 5.

Šolske ljudske knjižnice.

—**pk Šostanj.** S tukajšnjo osnovno šolo je združena ljudska knjižnica že bližje 20 let. Upravlja jo izključno učiteljstvo osnovne šole. Lepo število knjig je bilo poslanih med ljudstvo, ki vedno pridneje prihaja v to knjižnico. Danes šteje knjižnica nekaj nad 1000 knjig, kar je gotovo veliko, če pomislimo, da se vzdržuje samo s prispevki za izposojevanje, ki so določeni danes z 1 K od knjige.

Splošne vesti.

—**Težkoče pri uvrstitvi učiteljstva v položajne plače.** Ministrstvo prosvete je oddalo svoj elaborat za ureditev ministrstvu pravde. Tu dela posebna komisija na tem. Predsednik UJU tov. Milutin Stanković je 10. t. m. posetil tozadevno načelnika ministrstva pravde g. Vaso Petroviča, ki je prejel elaborat in ki je član komisije. G. Petrovič je izjavil, da je komisija še daleč od izvršitve vsega dela. V pogledu učiteljstva se še ni ničesar reševalo. Omenil je pa, da bi učitelji v pogledu položajnih plač prišli do druge grupe ter bi v tem slučaju ostala prva grupa za šolske nadzornike in referente, ki bi po svojih položajih dobili položajne plače prve grupe. Predsednik UJU je navedel vse razloge, po katerih bi stalni učitelji po duhu samega zakona in pravičnosti morali priti v vse grupe položajnih plač. G. Petrovič je izjavil, da sam nima ničesar proti temu in bo zadeva tudi tako rešena, ako bo minister prosvete stal na tem stališču, od česar zavisi najvišje rešitev tega vprašanja. V tem slučaju bi dobili šolski nadzorniki in referenti poseben dodatek.

—**Zadnje tabelo o uvrstitvi na nove plače** je treba nekaj popolniti in izpremeniti. Z ozirom na to, da v uvrstitvi na položajne plače še ni definitivnosti, prinesemo celotno tabelo pozneje in ob tej priliki tudi tabelo III. kategorije za uvrstitev zabavil in učiteljic ženskih ročnih del.

—**Kalendar učiteljskega Udruženja za leto 1924.** — za celo državo. Glavni odbor UJU namerava izdati v decembru skupen koledar, ki bo tiskan v cirilici in latinici, v srbohrvatskem in slovenskem jeziku ter bo prinašal poleg koledarske vsebine tudi: razne pedagoške članke; navodila za predavanje posrednih učnih predmetov in za vodstvo šolske administracije; biografije glavnih srbskih, hrvatskih in slovenskih pedagogov — s slikami; razne pedagoške aforizme in beletristične opise iz učiteljskega in šolskega življenja; statistiko šolstva, učiteljstva in dece; opis prosvetnih in stanovskih ustanov in društev iz cele države; izvleček iz šolskega zakona in najvažnejših razpisov, razne orientacije učiteljstvu, ki ima posla pri ministrstvu, izvleček iz zakona o taksah, navodila za penzije itd.; razne beležke in oglase; najglavnejša de-

la iz srbske, hrvatske in slovenske pedagoške literature, šolski in mladinski listi itd.; članke najboljših živčnih naših pedagogov; pregled izhajajočih pedagoških in mladinskih listov in zaslužnih organizatorjev. Koledar ima namen pospešiti naše medsebojno spoznavanje in naše kulturno nacionalno edinstvo ter znači velik napredek v naši organizaciji. Opozarjamo vse tovariše in tovarišice že danes na to delo, da si ga bodo v čimvečjem številu nabavili. One tovariše pa, ki bi želeli kaj prispevati za koledar prosimo, da pošljejo najkasneje do 10. oktobra svoje dopise na naše uredništvo.

—**Bosansko učiteljstvo o kongresu UJU v Ljubljani.** Naše Pov. je prejelo sledeči dopis: Učesnici Kongresa UJU iz Bosne i Hercegovine vratili su se s najlepšim utiscima i bezgranično oduševljeni iskrenom gostoljubivostu i dočekom svoje braće Slovenaca. Svaki pojedini član sjećao se dugo i prijatno ne samo ljepota Vaše pokrajine nego i velike brižljivosti vaše da posjetiocima kongresa učinite boravak u bijeloj Ljubljani što prijatnijim. Za to Vas molimo da u ime bos. herc. učiteljstva primite našu toplu zahvalnost i da je uz srdačan bratski pozdrav saopštite i ostalim drugovima iz Slovenije, koji svojim trudom i zauzimanjem tome lijepom dočeku sve doprinijesu. — U Sarajevu, 10. sept. 1923. — Pov. UJU za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu. Povjerenik: R. Šušljic; tajnik: R. Radosavljevićeva.

—**One tovariše, ki jim je bila doposlana dr. Zgečeva knjiga »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«** v svrhu referata pri okrajnih učiteljskih društvih prosimo, da referirajo pri prvih zborovanjih o knjigi, ker pričemo knjigo v najkrajšem času razpošiljati na društva. Cena knjigi je 12 Din, pri skupnem naročilu potom okrajnih učiteljskih društev je cena za učiteljstvo znižana in stane komad 8 Din.

—**Usposobljenostne preizkušnje** za občne osnovne in za meščanske šole se prično na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani dne 5. novembra 1923 ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za priprut k usposobljenostni preizkušnji se naj predložijo po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do dne 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščen, se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitom se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani.

—**Zahvala.** Podpisani izrekam tem potom tudi v imenu svoje soproge srčno zahvalo za veličastno prireditev ob priliki proslave 25letnice mojega učiteljevanja na Koroški Beli. Predvsem se zahvaljujem domačemu učiteljskemu zboru za poklonitev krasne pomembne slike, domačemu sokolskemu društvu za dragoceni dar, domačemu tamburaškemu zboru, godbi in pevskega zboru sokolskega društva na Jesenicah za podoknico kakor tudi gasilnemu društvu s Koroške Bele. Zahvaljujem se tudi vsem govornikom zlasti tovarišu Hudetu kot zastopniku radovljiskega učiteljskega društva, gg. strokovnemu učitelju Fr. Zupančiču, voditelju in voditeljici osnovne deške in dekliške šole na Jesenicah, krajnemu šolskemu svetu, občinskemu odboru, zastopnikom Ciril-Methodove podružnice, delavske strokovne šole, komandirjema obeh orožniških postaj na Jesenicah in Javorniku. Prav iskrena zahvala za mnogobrojne pismene in brzojavne častitke, in sicer okrajnemu šolskemu svetu v Radovljici, gg. dr. Gregorju Žerjavu m. n. r., Jankotu Žirovniku v Borovnici, Lavriču na Blokah, domači duhovščini, poštnemu uradu, mnogim šolskim vodstvom, stanovskim tovarišem in tovarišicam, prijateljem in znancem itd. ter sploh vsem udeležencem. — Koroška Bela, dne 10. septembra 1923. — Janko Báruga, nadučitelj.

—**Breznica p. Žirovnica.** Šolsko vodstvo proda za ceno po dogovoru: »Učiteljski Tovariš« od 1884. do incl. 1898. »Laibacher Schulzeitung« od 1881. do incl. 1886. »Popotnik« 1891. in 1892. Lapačne: Prvi pouk na najnižji stopnji. Ravnikar: Didaktika. Schreiner: Fizika I. in II. del. Jos. Stare: Občna zgodovina. Čerin: Glasbena Matica, zbori. Marolt: Nagrobnice. Foerster: Nauk o harmoniji in generalbasu. Körner: Der praktische Organist. Sammlung kurzer Orgel-Compositionen. Vse vezano, nekaj elegantno. —**Tovariši I. 1902,** ki so praznovali lansko leto svojo dvajsetletnico, imajo pri fotografu Rovšek v Ljubljani dvigniti še naročene slike. Prosim, ako se obrnejo čimprej naravnost na njegov naslov. Slika stane 27.50 Din. G.

—**Službo želi menjati starejša tovarišica** na štirirazrednici v lepem trgu blizu avto-postaje in mesta s tako, blizu železniške postaje, predvsem pa s stanovanjem 2 sob in kuhinje v šoli ali blizu nje. Šolske razmere prav ugodne.

—**Učne knjige za nemške osnovne šole.** Ali sestavlja kdo učne knjige za nemške osnovne šole v Sloveniji? Katerere? Prosim tozadevni obvestiti! — Jos. Novak, okr. šolski nadzornik v Kočevju.

—**pl Tečaji za strojepisje in stenografijo.** Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru se začnejo novi tečaji za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Legatovo učilišče je največja strokovna šola za stenotipijo Jugoslavije in je vsled dobrih učnih uspehov na zelo dobrem glasu. Prilagoditve učiteljskega stanu uživajo 50% popusta šolnine. Upisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7.

—**Popravek.** Insetat v 37. številki »Učiteljskega Tovariša« z dne 13. sept. 1923. pod naslovom »Naš denarni zavod« ima več tiskovnih napak. Glasiti bi se moralo: Promet do 31. avg. t. l. znaša Din 324.293. Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, proti polletni odpovedi pa po 7%. Na dopise brez vposlanih znamk za 4 Din se ne odgovarja. (Glej današnji insetat).

Pozor šolska vodstva!

Učiteljska tiskarna razprodaja odrezke risarskega papirja v treh velikostih po prav nizki ceni:

100 listov 17/24 cm Din 11.—
100 listov 14/5/24 cm „ 9.—
100 listov 13/5/24 cm „ 8.—

Poština se zaračuna posebej!

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—**f Vsem ferijalnim tov.-icam!** Vsi event. dopisi, tikajoči se F. S., prosim, naj se pošiljajo na spodnji naslov. Dopisi, tikajoči se specielno 152 učit. P. F. S. za kočevski-okraj naj se pošiljajo na direkten naslov podružnične tajnice: Ele Hočevarjeve, Vel. Lašče. Toliko prosim v blagohotno upoštevanje! — Slavko Mrovlje, učitelj, Črnomelj.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—**kpl. Tomo Jedrinič:** Druga srpska ili hrvatska čitanka za slovenske šole. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Cena trdo vez. 22 Din. Knjiga je prikladna za višje razrede osnovnih šol, za meščanske šole in za nižjo srednjo šolo. Odobrena je od šolske oblasti.

—**kpl. Službeno pragmatiko za drž. nameščence** izda Tiskovna zadruga v Zbirki zakonov kot posebno knjižico. Brošura izide v kratkem.

—**kpl. Dr. Lavo Čermelj:** Materija in energija v sodobni fiziki. Zbirka »Pota in cilji«. Strani 195. Cena 60 Din, po pošti 1.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—**kpl. Družba sv. Mohorja na Prevaljah** je izdala v drugi, predelani izdaji »Lis'co Zvitorepko«, živalske pravljice za mladino, zbral ravnatelj Josip Brinar. Cena broš. za ude 14 Din, za neude 18.70 Din, vez. 7 Din več.

—**kpl. Aljaževa Slovenska Pesmarica.** I. in II. del. Tisk in založba Družbe sv. Mohorja na Prevaljah. III. izdaja. Stane vsak del za ude broširan 20 Din, za neude 26.70 Din, vezan 7 Din več.

—**kpl. Križana usmiljenost** ali življenje sv. Elizabete. Spisal dr. Alban Stolec. Z dovoljenjem pisateljevim poslovenil p. Hrizogon Majar. III. izdaja. Izdala in založila Družba sv. Mohorja na Prevaljah. Cena broš. za ude 18 Din, za neude 24 Din, vez. 7 Din več.

—**kpl. Plesničar - Grum:** Zemljepis Jugoslavije: Slovensko ozemlje. Glej oglaš!

Ocene.

—**k Druga srpska ali hrvatska čitanka za slovenske šole,** ki jo je priredil tov. Tomo Jedrinič, je drugi del »Srbske ali hrvatske čitanke za slovenske šole«, ki jih bo izdala Učiteljska tiskarna v treh delih. Knjiga je prav spretno sestavljena in so v njej zastopani tako cirilski kakor latinski sestavki. Ob koncu je pridejan srbsko-slovenski »Rečnik«. Berilca so prav dobro izbrana ter so zastopani z njimi v čitanki številni pisatelji, tako: Zmaj Jovan Jovanović, Petar Preradović, Davorin Trstenjak, Avgust Senoa itd.,